

## ตัวชี้วัดที่ 6. ร้อยละ เด็กอายุ 3 ปี ปราศจากฟันผุ

### 1. คำนิยาม

**เด็กอายุ 3 ปี** หมายถึง เด็กอายุ 3 ปี เต็มจนถึงอายุ 3 ปี 11 เดือน 29 วัน ซึ่งเป็นเด็กที่มีชื่อและตัวตนอยู่ ปรากฏ รวมทั้งเด็กที่ไม่มีชื่อแต่มีตัวตนอยู่ ทั้งนี้เฉพาะสัญชาติไทย และเรียนอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น

**ปราศจากฟันผุ (caries free)** หมายถึง ในช่องปาก ไม่มีรูฟันผุ (cavity) และไม่มีฟันที่ถูกถอน (missing) และ ไม่มีฟันที่ถูกอุด (filling)

### มาตรการ/กิจกรรมที่ใช้ดำเนินการในพื้นที่

#### 1. ส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคในช่องปากเพื่อให้เด็กปราศจากฟันผุ

- ประสานความร่วมมือและคืนข้อมูลสุขภาพช่องปากเด็กเล็กให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครอง เพื่อจัดระบบบริการส่งเสริมสุขภาพช่องปากครอบคลุมทุกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- ตรวจสุขภาพช่อง ปากเด็กอายุ 3 ปี ตามระบบเฝ้าระวังทันตสุขภาพ ปีละ 2 ครั้ง (รายงาน พ.)
- ฝึกทักษะการแปรงฟันผู้ปกครองเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- เคลือบฟลูออไรด์วานิชในเด็กกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดฟันผุ
- CUP กำกับการดำเนินกิจกรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ

#### 2. ควบคุมโรคในช่องปากและลดการสูญเสียฟันน้ำนมในเด็กอายุ 3 ปี

โรงพยาบาลและ รพ.สต. มีการจัดระบบบริการทันตกรรมครอบคลุมทั้งอำเภอ เน้นการอุดฟัน SMART technic

#### 3. ขยายความครอบคลุมการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ดังนี้

- มีนโยบายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปลอดขวดนม ปลอดน้ำอัดลม/น้ำหวาน ลูกอม ขนมกรุบกรอบ
- จัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันทุกวัน
- จัดอาหารว่างที่มีคุณค่าทางโภชนาการและไม่เสี่ยงต่อโรคฟันผุ
- จัดนมจืดให้กับเด็กอย่างน้อย วันละ 2 กล่อง/แล้ว ( ปริมาณ 250 CC./กล่อง )
- จัดผักและผลไม้ให้เด็กเพิ่มขึ้น
- ส่งเสริมการแปรงฟันให้เด็กที่บ้านด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์อย่างน้อย 2 ครั้ง/วัน

#### 4. ดำเนินงาน “ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบเด็กแพร์ไรฟันผุ สุขภาพดี สูงดีสมส่วนและปลอดโรค”

- รพสต.ประสานความร่วมมือกับครูผู้ดูแลเด็กวิเคราะห์สถานการณ์/ปัญหาและจัดทำโครงการ
- นำเสนอโครงการแก่ผู้บริหารในการของบประมาณสนับสนุน

- ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน
- ดำเนินกิจกรรมตามโครงการ
- CUP กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานโครงการ

2. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย เด็กอายุ 3 ปี ในโรงเรียน/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกสังกัด ในเขตรับผิดชอบ

### 3. รายละเอียดข้อมูลพื้นฐาน

ร้อยละเด็กอายุ 3 ปี ปราศจากฟันผุ

| Base line data | หน่วยวัด | อำเภอ       | เด็กอายุ 3 ปีที่ปราศจากฟันผุ ข้อมูล Survey |         |         |
|----------------|----------|-------------|--------------------------------------------|---------|---------|
|                |          |             | ปี 2559                                    | ปี 2560 | ปี 2561 |
| 73.67          | ร้อยละ   | เมือง       | 73.65                                      | 81.60   | 72.67   |
|                |          | สูงเม่น     | 60.90                                      | 66.57   | 72.67   |
|                |          | เด่นชัย     | 59.33                                      | 65.14   | 70.29   |
|                |          | ลอง         | 74.80                                      | 74.33   | 81.66   |
|                |          | วังชิ้น     | 55.39                                      | 68.80   | 77.78   |
|                |          | สอง         | 56.68                                      | 57.59   | 62.55   |
|                |          | ร้องกวาง    | 61.00                                      | 66.14   | 71.60   |
|                |          | หนองม่วงไข่ | 72.83                                      | 80.49   | 86.67   |
|                |          | จังหวัด     | 65.44                                      | 70.00   | 73.67   |

### 4. วิธีการเก็บข้อมูล

โดยการสำรวจสถานะและพฤติกรรมสุขภาพช่องปาก ในกลุ่มเด็กอายุ 3 ปี โดยเจ้าหน้าที่รพ.สต./ ร.พ. ออกเก็บข้อมูลและลงข้อมูลในโปรแกรม Excel ช่วงเดือน เม.ย - ก.ค 2562 และ สรุปผลการสำรวจโดย สสจ.แพร่ เดือน ก.ค.- ส.ค. 2562

### 5. สูตรการคำนวณ = (A/B) \* 100

A = จำนวนเด็กอายุ 3 ปีที่ในช่องปาก ไม่มีรูฟันผุ (cavity) และไม่มีฟันที่ถูกล่อน (missing) และไม่มีฟันที่ถูกอุด (filling)

B = จำนวนเด็กอายุ 3 ปี ที่ได้รับการตรวจช่องปาก

## 6. รอบการประเมิน

| รอบ 3 เดือน | รอบ 6 เดือน | รอบ 9 เดือน | รอบ 12 เดือน<br>(เดือน ต.ค.61– ส.ค.62) |
|-------------|-------------|-------------|----------------------------------------|
| -           | -           | -           | ส.ค.                                   |

## 7. เกณฑ์การให้คะแนน

| ร้อยละเด็ก 3 ปี ปราศจากฟันผุ (Caries free) |         |                                 |         |
|--------------------------------------------|---------|---------------------------------|---------|
| คะแนนจากการประเมิน รอบ 6 เดือน             |         | คะแนนจากการประเมิน รอบ 12 เดือน |         |
| -                                          | -       | น้อยกว่าร้อยละ 57               | 1 คะแนน |
| -                                          | -       | ร้อยละ 57.00 - 62.99            | 2 คะแนน |
| -                                          | -       | ร้อยละ 63.00 - 68.99            | 3 คะแนน |
| -                                          | -       | ร้อยละ 69.00 - 74.99            | 4 คะแนน |
| -                                          | -       | มากกว่าหรือเท่ากับ<br>ร้อยละ 75 | 5 คะแนน |
| คะแนนเต็ม                                  | 5 คะแนน | คะแนนเต็ม                       | 5 คะแนน |

## 8. แหล่งข้อมูล/หลักฐานประกอบการประเมิน

รายงานผลการสำรวจสถานะและพฤติกรรมสุขภาพช่องปาก จ.แพร่ ประจำปี 2652

## 9. เอกสารสนับสนุน

คู่มือการสำรวจสถานะและพฤติกรรมสุขภาพช่องปาก จ.แพร่ ประจำปี 2562

## 10. การนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

โรคฟันผุในเด็ก 3 ปี เป็นตัวชี้วัดระยะยาวที่มีหลายข้อบ่งชี้ในการเข้าถึงบริการส่งเสริม ป้องกัน และการรักษา ในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้คือ เด็กเกิดปี พ.ศ.2569 ของจังหวัดแพร่ไร้ฟันผุ ต้องอาศัยการสนับสนุนหลายภาคส่วน ทั้งงบประมาณ วัสดุ และกำลังคน สำหรับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของเด็กขึ้นกับศักยภาพในการดูแลของผู้ปกครองและการจัดการ การจัดบริการด้านทันตสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและทันตบุคลากรเป็นส่วนเสริม การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านมา ยังไม่เข้มแข็งและไม่ยั่งยืน เช่น กิจกรรมตรวจสุขภาพช่องปากลดลง กิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันลดลง ซึ่งนโยบายหรือมาตรการไม่ได้มาจากการเสนอความคิดเห็นจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชนอย่างแท้จริง และขาดการบูรณาการ จึงควรให้ความสำคัญในเรื่องนี้

#### 10. ผู้ประสานงานตัวชี้วัด

- กลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่  
นางทิพธิดา บุระตะ เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขชำนาญงาน  
โทรศัพท์มือถือ : 099-2716990 โทรศัพท์สำนักงาน : 0-54511-147  
โทรสาร : 0-54511-147 E-mail: cmu46@hotmail.com